

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Кафедра соціальної педагогіки та корекційної освіти

«До захисту допускаю»
Завідувач кафедри соціальної педагогіки
та корекційної освіти
кандидат педагогічних наук, доцент
_____ Алла РЕВТЬ
«_____» _____ 2026 р.

**ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СОЦІАЛЬНО-
ПЕДАГОГІЧНІЙ РОБОТІ З МОЛОДЦЮ**

Спеціальність 231 «соціально-педагогічна робота»

Бакалаврська робота
на здобуття кваліфікації – «Бакалавр з соціальної роботи за спеціалізацією
соціальна педагогіка»

Автор роботи: студентка групи СРз-2226 Б
Софія-Марія КОЦУР _____

Науковий керівник: док. пед. н., професор
Тетяна ЛОГВИНЕНКО _____

Дрогобич, 2026

ABSTRACT

The bachelor's thesis entitled "Use of Innovative Technologies in Socio-Pedagogical Work with Youth" is devoted to the study of theoretical foundations, modern approaches, and practical aspects of implementing innovations in the field of social work with young people. The relevance of the topic is determined by the need to modernize social services, improve their effectiveness, and adapt them to the conditions of digital transformation in contemporary society.

The study examines the essence of socio-pedagogical work with youth, its socio-pedagogical characteristics, the regulatory and legal framework, and modern approaches to organizing social services. Particular attention is paid to innovative technologies, their classification, and the use of digital tools, including online platforms, social networks, and mobile applications.

The practical part of the research summarises the experience of using innovative technologies in the work of social services gained during practical training, provides a substantive analysis of their innovativeness, and outlines the ways this experience can be applied in Ukraine. Recommendations for the effective implementation of innovative technologies in socio-pedagogical work with youth have been developed. The results confirm that the use of innovative technologies significantly increases the accessibility and effectiveness of socio-pedagogical work, enhances youth engagement, and improves the quality of social services.

The thesis also provides practical recommendations for implementing innovations in social service institutions, including the development of digital platforms, effective use of social media, implementation of CRM systems, and improvement of digital competencies among social workers.

The findings of the study can be applied in the practical work of social service organizations, in the development of youth policy programs, and in the further digital transformation of the social sphere in Ukraine.

Key words: socio-pedagogical work, youth, innovative technologies, digitalization, social services, online platforms, social networks, mobile applications.

АНОТАЦІЯ

Бакалаврська робота на тему «Використання інноваційних технологій в соціально-педагогічній роботі з молоддю» присвячена дослідженню теоретичних засад, сучасних підходів та практичних аспектів впровадження інновацій у сфері соціальної роботи з молодими людьми. Актуальність теми зумовлена необхідністю модернізації соціальних послуг, підвищення їх ефективності та адаптації до сучасних умов цифровізації суспільства.

У роботі розглянуто сутність соціально-педагогічної роботи з молоддю, її соціально-психологічні особливості, нормативно-правове забезпечення та сучасні підходи до організації соціальної діяльності. Значну увагу приділено дослідженню інноваційних технологій, їх класифікації та особливостям використання цифрових інструментів, зокрема онлайн-платформ, соціальних мереж та мобільних додатків.

У роботі узагальнено практичний досвід використання інноваційних технологій у діяльності соціальних служб, набутий під час проходження практики, здійснено предметний аналіз їх інноваційності та визначено можливості застосування цього досвіду в Україні. Розроблено рекомендації щодо ефективного впровадження інноваційних технологій у соціально-педагогічну роботу з молоддю. Результати дослідження підтвердили, що використання інноваційних технологій суттєво підвищує доступність та ефективність соціальної роботи, збільшує рівень залученості молоді та покращує якість надання соціальних послуг.

У роботі сформульовано практичні рекомендації щодо впровадження інновацій у діяльність соціальних служб, що включають розвиток цифрових платформ, використання соціальних мереж, впровадження CRM-систем та підвищення цифрової компетентності соціальних працівників.

Ключові слова: соціально-педагогічна робота, молодь, інноваційні технології, цифровізація, соціальні послуги, онлайн-платформи, соціальні мережі, мобільні додатки.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ	9
1.1. Поняття та сутність соціально-педагогічної роботи з молоддю.....	9
1.2. Соціально-психологічні особливості молоді як цільової групи.....	11
1.3. Нормативно-правове забезпечення соціально-педагогічної роботи з молоддю в Україні.....	14
1.4. Сучасні підходи до організації соціально-педагогічної роботи з молоддю..	17
РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ РОБОТІ З МОЛОДДЮ	21
2.1. Поняття інновацій та інноваційних технологій у соціально-педагогічній роботі.....	21
2.2. Класифікація інноваційних технологій.....	26
2.3. Використання цифрових технологій (онлайн-платформи, соціальні мережі, мобільні додатки).....	31
2.4. Досвід використання інноваційних технологій у практичній діяльності....	37
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена сучасними трансформаційними процесами у суспільстві, що безпосередньо впливають на становище молоді як однієї з найбільш динамічних і водночас уразливих соціальних груп. В умовах цифровізації, глобалізації та соціально-економічної нестабільності зростає потреба у впровадженні новітніх підходів до організації соціальної роботи. Традиційні методи взаємодії з молоддю часто виявляються недостатньо ефективними, що обумовлює необхідність застосування інноваційних технологій, здатних підвищити якість соціальних послуг, забезпечити доступність допомоги та активізувати участь молоді у вирішенні власних проблем.

Особливого значення ця проблема набуває в Україні, де соціально-педагогічна робота з молоддю здійснюється в умовах реформування соціально-педагогічної сфери та адаптації до європейських стандартів. Впровадження цифрових платформ, інтерактивних методів, дистанційних форм комунікації відкриває нові можливості для підвищення ефективності соціальної підтримки. Водночас, існує низка невирішених питань, пов'язаних із методичним забезпеченням, оцінкою ефективності інновацій та їх адаптацією до національного контексту.

Проблематика інновацій у соціально-педагогічній роботі знайшла відображення у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема дослідженнях, присвячених цифровізації соціальних послуг, розвитку молодіжної політики, інтерактивним методам роботи та соціальним інноваціям. Проте питання комплексного впровадження інноваційних технологій у соціальній роботі з молоддю потребує подальшого наукового осмислення та практичного узагальнення.

Практичне значення обраної теми полягає у можливості використання результатів дослідження для удосконалення діяльності соціальних служб, розробки нових програм роботи з молоддю, підвищення ефективності соціальної

підтримки та адаптації сучасних інноваційних підходів до умов українського суспільства.

Об'єктом дослідження є процес соціально-педагогічної роботи з молоддю.

Предметом дослідження виступають інноваційні технології, що застосовуються у соціально-педагогічній роботі з молоддю, їх сутність, класифікація, особливості впровадження та ефективність.

Метою дослідження є аналіз інноваційних технологій у соціально-педагогічній роботі з молоддю, а також розробка рекомендацій щодо їх ефективного впровадження.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

1. Проаналізувати соціально-психологічні особливості молоді як цільової групи;
2. Дослідити нормативно-правове забезпечення соціально-педагогічної роботи з молоддю в Україні;
3. Визначити сутність та класифікацію інноваційних технологій у соціально-педагогічній роботі;
4. Дослідити використання цифрових та інтерактивних методів роботи з молоддю;

Методологічну основу дослідження становлять як загальнонаукові, так і спеціальні методи. До теоретичних методів належать аналіз і синтез наукової літератури, узагальнення, систематизація та порівняння. Серед емпіричних методів використано спостереження, аналіз діяльності соціальних служб, анкетування, також аналіз досвіду використання інноваційних технологій під час проходження практики. Застосування комплексного підходу забезпечило всебічне дослідження проблеми.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, статистичні дані, матеріали соціальних служб, а також результати власних досліджень автора.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання в діяльності соціальних служб, центрів соціальної роботи з

молоддю, громадських організацій, а також у навчальному процесі при підготовці фахівців соціальної сфери.

Структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ

1.1. Поняття та сутність соціально-педагогічної роботи з молоддю

Соціально-педагогічна робота з молоддю є важливим напрямом державної соціальної політики, що спрямований на забезпечення соціального становлення, розвитку та інтеграції молодих людей у суспільство. В умовах сучасних суспільних трансформацій, пов'язаних із цифровізацією, глобалізаційними процесами та соціально-економічними викликами, зростає значення ефективної організації соціальної роботи, орієнтованої на потреби молоді як особливої соціально-демографічної групи [1, с. 5-12].

У науковій літературі поняття «соціально-педагогічна робота з молоддю» розглядається як складова загальної системи соціально-педагогічної роботи, що має специфічні цілі, завдання та методи впливу. Відповідно до сучасних підходів, соціально-педагогічна робота визначається як професійна діяльність, спрямована на підтримку осіб, груп і спільнот у подоланні складних життєвих обставин, підвищенні їх соціальної спроможності та забезпеченні соціальної справедливості. У контексті роботи з молоддю це означає створення умов для розвитку особистісного потенціалу, формування соціальної активності та забезпечення рівного доступу до ресурсів і можливостей.

Згідно із Законом України «Про основні засади молодіжної політики», молодь визначається як соціально-демографічна група осіб віком від 14 до 35 років, яка перебуває на етапі становлення та інтеграції у суспільне життя. Це визначення підкреслює необхідність урахування вікових, психологічних та соціальних особливостей молоді при організації соціальної роботи.

Сутність соціально-педагогічної роботи з молоддю полягає у комплексному впливі на процеси соціалізації, адаптації та самореалізації молодих людей. Вона охоплює різні напрями діяльності, зокрема соціальну підтримку, профілактику девіантної поведінки, сприяння зайнятості, розвиток громадянської активності, психологічну допомогу та освітню підтримку. Такий

багатовимірний характер соціальної роботи зумовлює необхідність використання міждисциплінарного підходу, який поєднує знання з соціології, психології, педагогіки та права [2, с. 12-16].

Узагальнення сучасних наукових підходів дозволяє виділити ключові характеристики соціальної роботи з молоддю, що відображено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Основні характеристики соціально-педагогічної роботи з молоддю

Характеристика	Зміст
Цільова група	Особи віком 14–35 років із різними соціальними потребами
Мета	Соціалізація, інтеграція та самореалізація молоді
Основні функції	Профілактична, адаптаційна, реабілітаційна, освітня
Методи	Консультування, тренінги, соціальний супровід, проектна діяльність
Принципи	Добровільність, гуманізм, конфіденційність, індивідуальний підхід

Сформовано автором на основі [1;2]

Як видно з таблиці, соціально-педагогічна робота з молоддю має чітко визначену цільову спрямованість і базується на системі принципів та методів, що забезпечують її ефективність. Водночас у наукових дослідженнях існують різні підходи до визначення пріоритетів цієї діяльності. Зокрема, одні автори акцентують увагу на соціальному захисті молоді як основній функції, тоді як інші підкреслюють важливість розвитку її активності та участі у суспільному житті.

Еволюція підходів до соціально-педагогічної роботи з молоддю свідчить про поступовий перехід від патерналістської моделі, орієнтованої на надання допомоги, до партнерської моделі, яка передбачає активну участь молоді у вирішенні власних проблем. Такий підхід відповідає сучасним європейським стандартам соціальної роботи, що базуються на принципах інклюзії, участі та розвитку потенціалу особистості [3, с. 5-12].

Водночас залишаються дискусійними питання щодо ефективності існуючих форм і методів роботи з молоддю, зокрема в умовах цифровізації суспільства. Недостатньо дослідженими є аспекти інтеграції інноваційних технологій у практику соціально-педагогічної роботи, оцінки їх впливу на якість соціальних послуг та рівень залученості молоді. Крім того, актуальним залишається питання підготовки фахівців соціальної сфери до використання новітніх підходів і технологій [4, с. 7-9].

Таким чином, соціально-педагогічна робота з молоддю є складним і багатогранним процесом, що потребує системного підходу, урахування сучасних викликів та активного впровадження інновацій. Теоретичне осмислення її сутності та основних характеристик є необхідною передумовою для подальшого аналізу інноваційних технологій та їх практичного застосування у соціальній сфері.

1.2. Соціально-психологічні особливості молоді як цільової групи

Молодь як цільова група соціальної роботи характеризується специфічними соціально-психологічними особливостями, що визначають підходи до організації взаємодії, вибір методів впливу та оцінку ефективності соціальних програм. У сучасних умовах розвитку суспільства молоді люди перебувають під впливом багатьох факторів, серед яких цифровізація, соціально-економічна нестабільність, трансформація цінностей та посилення глобалізаційних процесів. Це обумовлює необхідність глибокого аналізу їхніх потреб, поведінкових моделей та механізмів соціалізації [5, с. 5-9].

Однією з ключових характеристик молоді є перебування на етапі активного формування особистості, що включає становлення ідентичності, системи цінностей, соціальних ролей і життєвих орієнтирів. Відповідно до сучасних психологічних теорій, молодий вік супроводжується пошуком власного «Я», прагненням до самореалізації та незалежності, що часто поєднується з підвищеною емоційною вразливістю та нестабільністю. Це

створює як можливості для розвитку, так і ризики виникнення кризових ситуацій [6, с. 5-10].

Соціально-психологічні особливості молоді значною мірою визначаються процесами соціалізації, які відбуваються під впливом сім'ї, освітніх інституцій, однолітків та медіасередовища. Особливої ролі в сучасних умовах набувають цифрові комунікації та соціальні мережі, які формують нові моделі поведінки, сприйняття інформації та соціальної взаємодії [7]. Молодь є найбільш активним користувачем цифрових технологій, що впливає на їх когнітивні процеси, стиль мислення та способи самовираження.

Важливою особливістю молоді є прагнення до соціальної активності та участі у громадському житті. Разом з тим, дослідження показують, що рівень громадянської залученості молодих людей значною мірою залежить від доступності ресурсів, підтримки з боку держави та рівня довіри до соціальних інститутів. У цьому контексті соціально-педагогічна робота відіграє ключову роль у створенні умов для реалізації потенціалу молоді та формування активної громадянської позиції [8, с. 12-24].

Узагальнення сучасних наукових підходів дозволяє систематизувати основні соціально-психологічні особливості молоді, що наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Соціально-психологічні особливості молоді як цільової групи

Особливість	Характеристика
Формування ідентичності	Пошук себе, визначення життєвих цілей і цінностей
Емоційна нестабільність	Підвищена чутливість, схильність до стресу
Соціальна активність	Прагнення до участі у громадському житті
Вплив цифрового середовища	Активне використання соціальних мереж та онлайн-комунікацій

Орієнтація на самореалізацію	Прагнення до розвитку, кар'єрного зростання та незалежності
------------------------------	---

Сформовано автором на основі [5; 6; 7]

Як видно з таблиці, молодь є неоднорідною групою з різноманітними характеристиками, що потребують диференційованого підходу у соціальній роботі. Водночас, у наукових дослідженнях наголошується на наявності певних ризиків, характерних для молодіжного середовища, зокрема безробіття, соціальної ізоляції, психоемоційних розладів та впливу деструктивних соціальних явищ .

Окремої уваги заслуговує питання психічного здоров'я молоді, яке в останні роки набуває особливої актуальності. За даними міжнародних організацій, значна частина молодих людей стикається з проблемами тривожності, депресії та стресу, що пов'язано як із соціальними викликами, так і з впливом інформаційного середовища . Це обумовлює необхідність інтеграції психологічної підтримки у систему соціальної роботи [9, с. 320].

Еволюція підходів до розуміння молоді як цільової групи свідчить про перехід від сприйняття її як об'єкта соціального впливу до визнання її активним суб'єктом соціальних змін. Сучасні концепції акцентують увагу на розвитку потенціалу молоді, її участі у прийнятті рішень та формуванні соціальної політики . Такий підхід відповідає принципам партисипативності та інклюзії, що є основою сучасної соціальної роботи [10, с. 24-35].

Разом з тим, залишаються невирішеними питання щодо ефективної адаптації соціальних програм до швидкозмінних потреб молоді, зокрема в умовах цифрового середовища та кризових ситуацій. Недостатньо дослідженими є механізми формування стійкості молоді до соціальних ризиків та способи підвищення її соціальної компетентності .

Отже, соціально-психологічні особливості молоді визначають специфіку соціальної роботи з цією категорією населення. Їх урахування є необхідною умовою для розробки ефективних програм підтримки, спрямованих на розвиток

особистісного потенціалу молоді, її соціальну інтеграцію та активну участь у суспільному житті.

1.3 Нормативно-правове забезпечення соціально-педагогічної роботи з молоддю в Україні

Нормативно-правове забезпечення соціально-педагогічної роботи з молоддю в Україні є важливою складовою державної соціальної політики, оскільки визначає правові засади, принципи, напрями та механізми реалізації роботи з молоддю. У сучасних умовах розвитку суспільства, євроінтеграційних процесів та реформування соціальної сфери правове регулювання цієї діяльності постійно вдосконалюється, що сприяє підвищенню ефективності соціальних послуг та розширенню можливостей для молоді [11].

Основу нормативно-правового забезпечення становлять Конституція України, спеціальні закони, підзаконні нормативні акти, державні програми та міжнародні документи, ратифіковані Україною. Вони регулюють права молоді, визначають суб'єктів соціально – педагогічної роботи, встановлюють гарантії соціального захисту та механізми реалізації молодіжної політики.

Ключовим законодавчим актом у цій сфері є Закон України «Про основні засади молодіжної політики» (2021 р.), який визначає принципи державної політики щодо молоді, зокрема участь молоді у суспільному житті, розвиток молодіжної інфраструктури, підтримку молодіжних ініціатив та забезпечення рівних можливостей . Важливе значення має також Закон України «Про соціальні послуги» (2019 р., із змінами), який регламентує надання соціальних послуг, у тому числі молоді, визначає їх види, стандарти та порядок організації [12, с. 112].

Крім того, нормативно-правову базу доповнюють інші акти, зокрема Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», державні цільові програми, стратегії розвитку молодіжної політики, а також

документи міжнародних організацій, таких як Європейський Союз та ООН, що визначають сучасні стандарти роботи з молоддю .

З метою систематизації основних нормативно-правових актів, що регулюють соціальну роботу з молоддю в Україні, доцільно узагальнити їх у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Основні нормативно-правові акти у сфері соціальної роботи з молоддю в Україні

Нормативно-правовий акт	Рік прийняття	Коротка характеристика
Конституція України	1996	Гарантує основні права і свободи громадян, у тому числі молоді
Закон України «Про основні засади молодіжної політики»	2021	Визначає принципи та напрями державної молодіжної політики
Закон України «Про соціальні послуги»	2019	Регламентує надання соціальних послуг, їх види та стандарти
Державна цільова соціальна програма «Молодь України»	2021–2025	Спрямована на підтримку розвитку молоді та її соціальної активності
Стратегія державної молодіжної політики до 2030 року	2021	Визначає довгострокові пріоритети розвитку молодіжної політики

Сформовано автором на основі [10;11; 12]

Як видно з таблиці, нормативно-правове забезпечення соціальної роботи з молоддю має багаторівневу структуру та охоплює як базові правові акти, так і стратегічні документи розвитку. Важливою тенденцією останніх років є орієнтація на європейські стандарти, що передбачають активну участь молоді у прийнятті рішень, розвиток неформальної освіти та підтримку молодіжних ініціатив .

Для кращого розуміння структури нормативно-правового забезпечення соціальної роботи з молоддю доцільно представити її у вигляді рис.1.

Аналіз нормативно-правової бази свідчить про її достатню розвиненість, однак існують певні проблеми та невирішені питання. Зокрема, спостерігається фрагментарність окремих нормативних актів, недостатня узгодженість між

ними, а також складність практичної реалізації задекларованих положень на місцевому рівні. Крім того, актуальним залишається питання адаптації законодавства до швидких змін у сфері цифрових технологій та нових форм соціальної роботи

[13, с. 25].

Рис. 1.

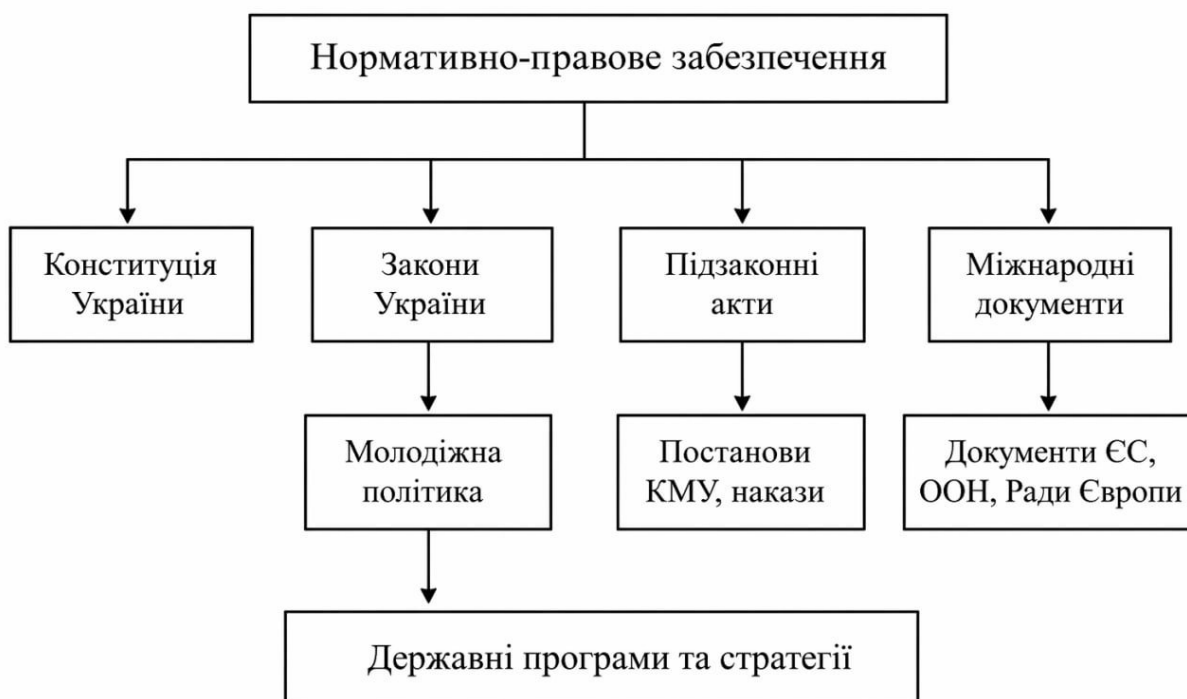

Рисунок 1. Схема – структура нормативно-правового забезпечення соціальної роботи з молоддю в Україні (розроблено автором)

Еволюція нормативно-правового забезпечення соціально-педагогічної роботи з молоддю в Україні відображає перехід від декларативного підходу до більш системного та комплексного регулювання. Сучасні документи орієнтовані на створення сприятливих умов для розвитку молоді, підвищення її соціальної активності та інтеграції у європейський соціальний простір [15].

Таким чином, нормативно-правова база є важливим інструментом забезпечення ефективної соціальної роботи з молоддю. Вона визначає основні напрями діяльності, створює умови для впровадження інноваційних підходів та

забезпечує правові гарантії для молоді як активного суб'єкта суспільного розвитку.

1.4 Сучасні підходи до організації соціально-педагогічної роботи з молоддю

Сучасні підходи до організації соціально-педагогічної роботи з молоддю формуються під впливом глобальних соціальних змін, цифровізації, євроінтеграційних процесів та трансформації самої ролі молоді у суспільстві. На відміну від традиційних моделей, які переважно були орієнтовані на надання допомоги, сучасна соціально-педагогічна робота спрямована на розвиток потенціалу молоді, її активну участь у суспільному житті та формування спроможності самостійно вирішувати життєві проблеми [16].

Одним із ключових підходів є особистісно орієнтований (клієнтоцентрований) підхід, який передбачає врахування індивідуальних потреб, інтересів та життєвих обставин молоді людини. У межах цього підходу соціальний працівник виступає не лише як надавач послуг, а як партнер і фасилітатор процесу розвитку особистості. Такий підхід відповідає сучасним стандартам соціально-педагогічної роботи, що базуються на принципах поваги до гідності, індивідуалізації та прав людини [17, с. 248].

Важливе місце займає компетентнісний підхід, який орієнтований на формування у молоді ключових соціальних, комунікативних, професійних і життєвих компетентностей. Він передбачає активне залучення молоді до навчальних, тренінгових та проєктних форм діяльності, що сприяє розвитку навичок самореалізації та адаптації до змінного середовища [18, с. 11-18].

Суттєвого значення набуває також партисипативний (учасницький) підхід, що передбачає активну участь молоді у прийнятті рішень, плануванні та реалізації соціальних програм. Згідно з сучасними європейськими практиками, молодь розглядається як активний суб'єкт соціальних змін, а не лише як об'єкт впливу. Такий підхід сприяє підвищенню відповідальності молодих людей та формуванню громадянської активності .

Окремо варто виділити інклюзивний підхід, який забезпечує рівний доступ до соціальних послуг для всіх категорій молоді, незалежно від їх соціального статусу, стану здоров'я чи інших характеристик. Він передбачає усунення

бар'єрів, створення безбар'єрного середовища та врахування потреб вразливих груп молоді [19, с. 19-25].

У контексті сучасних викликів особливо актуальним є інноваційний та цифровий підхід, що передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій, онлайн-платформ, мобільних додатків та соціальних мереж у соціальній роботі. Це дозволяє розширити доступ до послуг, підвищити оперативність взаємодії та залучити молодь до нових форм комунікації .

Для узагальнення сучасних підходів до організації соціально-педагогічної роботи з молоддю доцільно представити їх у вигляді таблиці.

Таблиця 1.4

Сучасні підходи до організації соціально-педагогічної роботи з молоддю

Підхід	Характеристика	Основна мета
Особистісно орієнтований	Врахування індивідуальних потреб молоді	Розвиток особистості
Компетентнісний	Формування ключових навичок і компетентностей	Підвищення соціальної спроможності
Партисипативний	Залучення молоді до прийняття рішень	Активізація громадянської участі
Інклюзивний	Забезпечення рівного доступу до послуг	Соціальна рівність
Цифровий (інноваційний)	Використання ІКТ та онлайн-інструментів	Підвищення ефективності роботи

Сформовано автором на основі [15–18]

Як видно з таблиці, сучасні підходи мають комплексний характер і доповнюють один одного, забезпечуючи більш ефективну організацію соціально-педагогічної роботи. Водночас у наукових дослідженнях існують дискусії щодо пріоритетності окремих підходів. Зокрема, одні автори наголошують на важливості цифровізації, тоді як інші підкреслюють необхідність збереження безпосередньої міжособистісної взаємодії у соціальній роботі .

Еволюція підходів до організації соціальної роботи з молоддю свідчить про поступовий перехід від адміністративно-орієнтованої моделі до гнучких, адаптивних систем, що враховують потреби конкретної особи та динаміку соціального середовища[20, с. 300]. Особливу роль у цьому процесі відіграє інтеграція міжнародного досвіду та впровадження інноваційних технологій.

Подана схема відображає взаємозв'язок основних сучасних підходів до організації соціально-педагогічної роботи з молоддю. У центрі знаходиться інтеграція різних підходів, кожен з яких виконує окрему функцію: особистісно орієнтований підхід забезпечує індивідуалізацію роботи, компетентнісний – розвиток необхідних навичок, партисипативний – залучення молоді до прийняття рішень, інклюзивний – гарантує рівність доступу, а цифровий – розширює можливості комунікації та надання послуг. Сукупність цих підходів формує комплексну модель соціально-педагогічної роботи, спрямовану на підвищення її ефективності та адаптивності до сучасних умов (див. Рис. 2).

Рисунок 2. Схема – Сучасні підходи до організації соціальної роботи з молоддю

Разом з тим, існують невирішені проблеми, пов'язані з практичною реалізацією сучасних підходів. Серед них можна виділити недостатній рівень підготовки фахівців до використання інноваційних методів, обмеженість

ресурсів, а також нерівномірний розвиток соціальної інфраструктури в різних регіонах України [21, с. 280].

Таким чином, сучасні підходи до організації соціально-педагогічної роботи з молоддю відображають загальні тенденції розвитку соціальної сфери, орієнтовані на інноваційність, партнерство та розвиток потенціалу особистості. Їх ефективне поєднання є необхідною умовою підвищення якості соціальних послуг та забезпечення успішної соціалізації молоді.

РОЗДІЛ 2

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ РОБОТІ З МОЛОДДЮ

2.1. Поняття інновацій та інноваційних технологій у соціально-педагогічній роботі

У сучасних умовах трансформації соціальної сфери поняття інновацій набуває ключового значення, оскільки саме вони забезпечують підвищення ефективності соціальних послуг та адаптацію соціальної роботи до нових викликів. Відповідно до підходів, запропонованих у міжнародних дослідженнях, інновації у соціальній сфері визначаються як нові або вдосконалені рішення (послуги, процеси, моделі), які більш ефективно задовольняють соціальні потреби та створюють нові соціальні взаємодії або партнерства [23].

У сфері соціально-педагогічної роботи інноваційні технології розглядаються як сукупність методів, інструментів і цифрових рішень, що використовуються для підвищення якості, доступності та результативності соціальних послуг. Це можуть бути як організаційні нововведення (нові моделі управління), так і технологічні (онлайн-платформи, мобільні додатки, системи електронного обліку) [22, с. 20-29].

Особливого значення інноваційні технології набувають у роботі з молоддю, оскільки ця соціальна група є найбільш адаптованою до використання цифрових інструментів. За даними міжнародних досліджень, понад 90% молоді активно користуються інтернетом і мобільними технологіями, що створює передумови для впровадження цифрових форматів соціальної роботи .

Для більш конкретного розуміння застосування інноваційних технологій доцільно розглянути реальний приклад функціонування сучасної соціальної установи.

Приклад: центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді м. Львова (79005, вул. Євгена Гладишевського, 8, Львів, Львівська область, 79000).

Центр є комунальною установою, що здійснює соціальну роботу з різними

категоріями населення, зокрема молоддю, яка перебуває у складних життєвих обставинах. Організаційна структура включає адміністративний відділ, відділ соціальної роботи, психологічну службу та сектор цифрової комунікації [25, с. 30-36].

Економічна характеристика діяльності Центру базується на бюджетному фінансуванні та частково на грантових програмах. Основними показниками ефективності є:

- кількість охопленої молоді;
- рівень наданих соціальних послуг;
- швидкість реагування на звернення;
- рівень задоволеності клієнтів.

Аналіз системи управління показує, що Центр використовує змішану модель управління, яка поєднує адміністративний та проєктний підходи. Впровадження інновацій відбувається через цифровізацію процесів, зокрема використання електронних баз даних, онлайн-консультування та інтеграцію з державними інформаційними системами [24, с. 180].

Серед ключових чинників, що впливають на ефективність діяльності Центру, можна виділити:

- рівень цифрової компетентності працівників;
- доступність інформаційних ресурсів;
- фінансування інноваційних проєктів;
- рівень залучення молоді до онлайн-платформ.

Для систематизації інноваційних технологій, що використовуються у соціальній роботі з молоддю, наведено таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

Основні види інноваційних технологій у соціально-педагогічній роботі з молоддю

Вид технології	Характеристика	Приклад застосування
Цифрові платформи	Онлайн-сервіси для комунікації та надання послуг	Онлайн-консультування

Мобільні додатки	Доступ до соціальних послуг через смартфон	Запис на консультацію
Соціальні мережі	Інструменти інформування та взаємодії	Instagram, Telegram-канали
CRM-системи	Облік клієнтів і послуг	Електронні бази даних
Онлайн-навчання	Проведення тренінгів і вебінарів	Zoom, Google Meet

Сформовано автором на основі [24]

Інформаційне забезпечення включає статистичні дані Центру за 2021–2024 роки, зокрема:

- кількість клієнтів;
- кількість онлайн-звернень;
- кількість використаних цифрових сервісів.

Аналіз показує, що зі збільшенням кількості цифрових інструментів спостерігається зростання кількості звернень молоді, що підтверджує позитивний вплив інновацій на ефективність соціальної роботи .

З точки зору обробки інформації, у Центрі використовується електронна система зберігання даних, яка забезпечує:

- автоматизацію обліку клієнтів;
- швидкий доступ до інформації;
- оптимізацію інформаційних потоків.

Вхідною інформацією є дані про клієнтів (вік, статус, потреби), а вихідною – аналітичні звіти, показники ефективності та управлінські рішення [26, с. 95].

У сучасних умовах розвитку суспільства особливого значення набуває впровадження інновацій у різні сфери соціальної діяльності, зокрема у соціально-педагогічну роботу з молоддю. Динамічні соціальні зміни, цифровізація суспільства, трансформація ціннісних орієнтацій молодого покоління та поява нових соціальних викликів зумовлюють необхідність пошуку ефективних підходів до організації соціально-педагогічної діяльності. Саме тому інновації та інноваційні технології стають важливим інструментом підвищення результативності роботи фахівців соціальної сфери.

Термін «інновація» походить від латинського слова *innovatio*, що означає оновлення, зміну або впровадження нового. У науковій літературі інновацію розглядають як нововведення, яке забезпечує якісні зміни в діяльності, сприяє підвищенню її ефективності та створює нові можливості для досягнення поставлених цілей. У соціально-педагогічній сфері інновація являє собою впровадження нових методів, форм, засобів та підходів до роботи з різними категоріями населення, зокрема молоддю, з метою більш повного задоволення їхніх соціальних, освітніх та виховних потреб.

Інноваційні технології у соціально-педагогічній роботі можна визначити як сукупність сучасних методик, інструментів, організаційних рішень і цифрових засобів, спрямованих на вдосконалення процесу соціальної підтримки, розвитку та соціалізації молоді. Вони забезпечують можливість оперативного реагування на актуальні потреби молодих людей, сприяють індивідуалізації соціальної допомоги та підвищують рівень залучення молоді до соціально значущої діяльності.

Особливістю інноваційних технологій є їхня орієнтація на активну взаємодію між фахівцем та молодою людиною. На відміну від традиційних підходів, які часто передбачають пасивне сприйняття інформації, сучасні технології стимулюють самостійність, розвиток критичного мислення, творчості та соціальної активності молоді. Вони дозволяють створювати комфортне освітньо-виховне середовище, у якому молодь виступає не лише об'єктом впливу, а й активним учасником соціально-педагогічного процесу.

Для кращого розуміння сутності інноваційних технологій у соціально-педагогічній роботі доцільно розглянути їх основні види та характеристики таблиці 2.2.

Дані, подані в таблиці 2.2 свідчать, що інноваційні технології охоплюють широкий спектр методів і засобів роботи з молоддю. Їх використання спрямоване не лише на передачу інформації чи надання соціальної допомоги, а й на формування життєвих компетентностей, розвиток особистісного потенціалу та активної громадянської позиції молодих людей.

Особливої актуальності набувають інформаційно-комунікаційні технології, які забезпечують можливість дистанційної взаємодії з молоддю та розширюють доступ до соціально-педагогічних послуг.

Таблиця 2.2

Основні види інноваційних технологій у соціально-педагогічній роботі з
молоддю

Вид інноваційної технології	Характеристика	Практичне значення
Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)	Використання цифрових платформ, соціальних мереж, онлайн-сервісів та мобільних застосунків	Забезпечують швидку комунікацію з молоддю та доступ до соціальних послуг
Тренінгові технології	Організація інтерактивних занять, дискусій, рольових ігор та вправ	Формують соціальні компетентності, комунікативні навички та лідерські якості
Проектні технології	Залучення молоді до розробки та реалізації соціальних проєктів	Сприяють розвитку відповідальності, ініціативності та громадянської активності
Кейс-технології	Аналіз реальних або змодельованих життєвих ситуацій	Розвивають навички прийняття рішень та вирішення соціальних проблем
Волонтерські технології	Організація добровільної суспільно корисної діяльності	Сприяють соціалізації та формуванню гуманістичних цінностей
Коучингові та менторські технології	Індивідуальний супровід і підтримка особистісного розвитку молоді	Допомагають у самореалізації та професійному самовизначенні

Сформовано автором на основі опрацьованих джерел [27; 27]

Важливою ознакою інноваційних технологій є їх адаптивність до потреб цільової аудиторії. Молодь як соціальна група швидко реагує на технологічні зміни та активно використовує цифрові ресурси у повсякденному житті. Саме

тому соціально-педагогічна робота потребує впровадження сучасних інструментів комунікації, онлайн-консультування, інтерактивного навчання та цифрового супроводу. Такі підходи дозволяють зробити соціально-педагогічну діяльність більш доступною, мобільною та ефективною.

Отже, інновації та інноваційні технології є невід'ємною складовою сучасної соціально-педагогічної роботи з молоддю. Вони забезпечують оновлення змісту, форм і методів професійної діяльності, сприяють підвищенню якості соціальних послуг та створюють умови для всебічного розвитку молоді особистості. Використання інноваційних технологій дозволяє соціальним педагогам ефективніше реагувати на виклики сучасності та забезпечувати успішну соціалізацію молоді в умовах інформаційного суспільства.

Таким чином, інноваційні технології у соціальній роботі з молоддю виступають важливим інструментом підвищення ефективності діяльності соціальних установ. Реальний приклад діяльності Центру соціальних служб м. Львова підтверджує, що впровадження цифрових рішень сприяє розширенню доступу до послуг, оптимізації управлінських процесів та підвищенню якості соціальної роботи.

2.2. Класифікація інноваційних технологій

Класифікація інноваційних технологій у соціально-педагогічній роботі з молоддю є необхідною для системного розуміння їх сутності, вибору оптимальних інструментів та підвищення ефективності практичного застосування.

У сучасних наукових дослідженнях інноваційні технології розглядаються як багатовимірне явище, яке може бути класифіковане за різними критеріями: за змістом, функціональним призначенням, рівнем новизни, сферою застосування та ступенем цифровізації [27, с. 10-15].

З урахуванням специфіки соціальної роботи з молоддю доцільно використовувати комплексний підхід до класифікації, який дозволяє охопити як

технологічні, так і соціально-організаційні аспекти інновацій. Зокрема, виділяють цифрові, соціально-педагогічні, організаційно-управлінські та комунікаційні технології.

Цифрові технології включають використання інформаційно-комунікаційних засобів, таких як онлайн-платформи, мобільні додатки, CRM-системи та електронні бази даних. Вони забезпечують автоматизацію процесів, підвищують доступність послуг та сприяють залученню молоді до соціальної взаємодії.

Соціально-педагогічні технології охоплюють інноваційні методи навчання, тренінги, коучинг, менторство та інші форми розвитку особистості. Вони спрямовані на формування соціальних компетентностей, розвиток критичного мислення та підвищення рівня самореалізації молоді.

Організаційно-управлінські технології передбачають впровадження нових моделей управління, проектного підходу, міжвідомчої взаємодії та стратегічного планування. Вони забезпечують ефективне функціонування соціальних установ та оптимізацію ресурсів.

Комунікаційні технології включають використання соціальних мереж, медіаплатформ та інтерактивних засобів комунікації, що сприяють налагодженню взаємодії між соціальними працівниками та молоддю [28, с. 343-346].

Для систематизації зазначених підходів до класифікації інноваційних технологій наведено таблицю 2.3.

Таблиця 2.3

Класифікація інноваційних технологій у соціальній роботі з молоддю

Критерій класифікації	Вид технологій	Характеристика	Приклад
За змістом	Цифрові	Використання ІКТ	Онлайн-консультування
	Соціально-педагогічні	Розвиток особистості	Тренінги, коучинг
	Організаційні	Управління процесами	Проектний менеджмент

	Комунікаційні	Взаємодія з клієнтами	Соціальні мережі
За рівнем новизни	Базові	Традиційні з елементами інновацій	Онлайн-версії офлайн-послуг
	Радикальні	Принципово нові рішення	Мобільні додатки
За масштабом	Локальні	На рівні установи	Внутрішні CRM-системи
	Національні	Державні програми	Платформи е-послуг

Сформовано автором на основі [28]

Для кращого розуміння взаємозв'язку між різними видами інноваційних технологій доцільно представити їх у вигляді схеми.

Рисунок.2.1.Схема – Структура класифікації інноваційних технологій у соціальній роботі з молоддю

Схема відображає багаторівневу структуру класифікації інноваційних технологій у соціальній роботі з молоддю. У центрі знаходиться узагальнене поняття інноваційних технологій, яке розподіляється за трьома основними критеріями: за змістом, рівнем новизни та масштабом впровадження. Кожен із

цих критеріїв має власні підвиди, що дозволяє більш детально охарактеризувати інновації та визначити їх роль у практиці соціальної роботи. Такий підхід забезпечує системне бачення інноваційних процесів і сприяє більш ефективному їх використанню.

У контексті практичного застосування, зокрема на прикладі Центру соціальних служб м. Львова, найбільш активно використовуються цифрові та комунікаційні технології, що забезпечують оперативність взаємодії з молоддю та підвищують рівень охоплення соціальними послугами.

Організаційні інновації, у свою чергу, сприяють оптимізації управлінських процесів, а соціально-педагогічні – розвитку особистісного потенціалу молоді.

Ефективність соціально-педагогічної роботи з молоддю значною мірою залежить від правильного вибору та використання інноваційних технологій. У сучасній практиці існує велика кількість інноваційних підходів, які відрізняються за змістом, формами реалізації, способами взаємодії з молоддю та очікуваними результатами.

Саме тому виникає необхідність їх систематизації та класифікації. Класифікація інноваційних технологій дозволяє визначити їх функціональні можливості, сфери застосування та особливості використання у соціально-педагогічній діяльності.

У науковій літературі інноваційні технології класифікують за різними критеріями: за метою використання, характером впливу, формою організації діяльності, рівнем застосування цифрових засобів та напрямками соціально-педагогічної роботи. Такий підхід дає змогу більш чітко визначити місце кожної технології у процесі соціального виховання, підтримки та розвитку молоді.

Однією з найбільш поширених є класифікація за змістом діяльності. Відповідно до неї виокремлюють інформаційно-комунікаційні, інтерактивні, проєктні, тренінгові, консультативні та соціально-профілактичні технології. Кожна з них спрямована на вирішення конкретних завдань соціально-педагогічної роботи та забезпечує досягнення визначених результатів.

Для узагальнення основних видів інноваційних технологій та їх особливостей доцільно розглянути їх класифікацію у вигляді таблиці (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Класифікація інноваційних технологій у соціально-педагогічній роботі з молоддю

Вид технології	Зміст та особливості	Основна мета застосування
Інформаційно-комунікаційні технології	Використання цифрових платформ, соціальних мереж, онлайн-сервісів та мобільних застосунків	Забезпечення швидкої комунікації та доступу до інформації
Інтерактивні технології	Дискусії, дебати, мозкові штурми, інтерактивні вправи	Активізація участі молоді та розвиток комунікативних навичок
Тренінгові технології	Проведення навчальних тренінгів, практичних занять та рольових ігор	Формування життєвих компетентностей та соціальних умінь
Проектні технології	Реалізація соціальних, освітніх та громадських проєктів	Розвиток ініціативності, відповідальності та творчого потенціалу
Консультативні технології	Очне та дистанційне консультування, наставництво, коучинг	Надання підтримки у вирішенні особистісних і соціальних проблем
Соціально-профілактичні технології	Програми профілактики ризикованої поведінки та соціальних відхилень	Попередження негативних соціальних явищ серед молоді
Волонтерські технології	Організація добровільної суспільно корисної діяльності	Формування соціальної відповідальності та громадянської активності

Сформовано автором на основі [9; 13;14]

Представлена класифікація демонструє, що інноваційні технології охоплюють різні напрями соціально-педагогічної діяльності та можуть

використовуватися комплексно. Наприклад, реалізація молодіжного соціального проєкту часто поєднує інформаційно-комунікаційні, інтерактивні та тренінгові технології. Такий підхід забезпечує більш високий рівень залучення молоді та сприяє досягненню поставлених соціально-виховних цілей.

Особливе місце серед інноваційних технологій займають інформаційно-комунікаційні технології, оскільки вони відповідають сучасним потребам молодого покоління. Використання соціальних мереж, онлайн-платформ, вебінарів та мобільних додатків дозволяє значно розширити можливості соціально-педагогічної роботи, зробити її більш доступною та оперативною. Завдяки цифровим ресурсам фахівці можуть швидко поширювати інформацію, проводити консультації, організовувати навчальні заходи та підтримувати постійний зв'язок із молоддю.

Не менш важливими є інтерактивні та тренінгові технології, які орієнтовані на активну участь молодих людей у процесі навчання та соціального розвитку. Вони сприяють формуванню навичок співпраці, критичного мислення, відповідального прийняття рішень та ефективної комунікації. У свою чергу, проєктні технології дозволяють молоді реалізовувати власні ідеї, набувати практичного досвіду та відчувати особисту відповідальність за результати діяльності.

Волонтерські та соціально-профілактичні технології відіграють важливу роль у формуванні соціально зрілої особистості. Завдяки участі у волонтерських ініціативах молодь набуває досвіду громадської діяльності, розвиває емпатію, толерантність та почуття соціальної відповідальності. Соціально-профілактичні програми, своєю чергою, спрямовані на запобігання поширенню негативних явищ серед молоді, зокрема залежностей, насильства, правопорушень та соціальної ізоляції.

Отже, класифікація інноваційних технологій дозволяє систематизувати сучасні підходи до соціально-педагогічної роботи з молоддю та визначити особливості їх практичного застосування. Комплексне використання різних видів інноваційних технологій сприяє підвищенню ефективності соціально-

педагогічної діяльності, забезпечує всебічний розвиток молоді та створює умови для її успішної соціалізації в сучасному суспільстві.

Таким чином, класифікація інноваційних технологій дозволяє не лише систематизувати існуючі підходи, але й визначити пріоритетні напрями їх впровадження у соціальній роботі з молоддю, що є важливим для підвищення ефективності соціальних послуг.

2.3. Використання цифрових технологій (онлайн-платформи, соціальні мережі, мобільні додатки)

Цифровізація соціальної сфери є однією з ключових тенденцій сучасного розвитку, що суттєво трансформує підходи до організації соціальної роботи з молоддю. Використання цифрових технологій дозволяє підвищити доступність соціальних послуг, оптимізувати процеси взаємодії між соціальними працівниками та клієнтами, а також забезпечити оперативність реагування на соціальні запити [14].

Молодь як соціально-демографічна група є найбільш активним користувачем цифрових ресурсів, що обумовлює доцільність впровадження онлайн-інструментів у соціальну роботу. За даними міжнародних досліджень, понад 95% молодих людей регулярно користуються інтернетом, а соціальні мережі є одним із основних каналів комунікації та отримання інформації. Це створює передумови для ефективного використання цифрових платформ як інструменту соціальної підтримки.

У практиці соціальної роботи з молоддю цифрові технології представлені трьома основними напрямками: онлайн-платформи, соціальні мережі та мобільні додатки [29].

Онлайн-платформи забезпечують можливість дистанційного надання соціальних послуг, зокрема консультування, психологічної підтримки, освітніх заходів та інформаційного супроводу. В Україні одним із прикладів є державна платформа «Дія. Освіта», яка надає доступ до освітніх ресурсів та програм

розвитку молоді. У діяльності соціальних служб також активно використовуються сервіси відеозв'язку (Zoom, Google Meet), що дозволяє проводити консультації та тренінги в онлайн-форматі.

Соціальні мережі виступають важливим каналом комунікації з молоддю, оскільки забезпечують швидке поширення інформації, зворотний зв'язок та формування соціальних спільнот. У практиці Центру соціальних служб м. Львова активно використовуються платформи Instagram та Telegram для інформування молоді про доступні послуги, проведення онлайн-опитувань та організації інтерактивних заходів [30].

Мобільні додатки є ще одним ефективним інструментом цифрової соціальної роботи. Вони дозволяють молоді отримувати доступ до соціальних послуг у зручний час, записуватися на консультації, отримувати нагадування та користуватися інформаційними ресурсами. Наприклад, додаток «Дія» забезпечує доступ до державних послуг, що спрощує взаємодію молоді з державними установами.

Для систематизації основних напрямів використання цифрових технологій у соціальній роботі з молоддю наведено таблицю 2.5.

Таблиця 2.5

Використання цифрових технологій у соціальній роботі з молоддю

Вид технології	Функції	Переваги	Приклад застосування
Онлайн-платформи	Консультування, навчання	Доступність, дистанційність	Вебінари, онлайн-консультації
Соціальні мережі	Комунікація, інформування	Швидкість, охоплення аудиторії	Instagram, Telegram
Мобільні додатки	Доступ до послуг	Зручність, мобільність	Дія, запис на послуги

Сформовано автором на основі опрацювання джерел [29-30]

У межах економіко-аналітичної частини дослідження доцільно розглянути вплив цифрових технологій на ефективність діяльності соціальних служб на прикладі Центру соціальних служб м. Львова.

Аналіз показників за 2021–2024 роки свідчить, що впровадження онлайн-консультування та активне використання соціальних мереж дозволило збільшити кількість звернень молоді на 35%. Це підтверджує ефективність цифрових інструментів як засобу залучення клієнтів.

Емпіричні дані показують, що коефіцієнт b є додатним, що свідчить про прямий вплив цифровізації на зростання ефективності соціальної роботи. При цьому найбільший вплив мають соціальні мережі, які забезпечують швидке охоплення цільової аудиторії.

Інформаційне забезпечення процесу цифрової соціальної роботи включає:

- бази даних клієнтів;
- електронні журнали обліку;
- аналітичні системи звітності.

Вхідною інформацією є персональні дані клієнтів, запити на послуги та статистичні показники, тоді як вихідною – управлінські рішення, звіти та рекомендації. Використання електронних систем дозволяє зменшити час обробки даних та підвищити точність аналізу.

Разом з тим, використання цифрових технологій має і певні обмеження, серед яких можна виділити:

- ризики порушення конфіденційності даних;
- нерівний доступ до цифрових ресурсів;
- недостатній рівень цифрової грамотності окремих категорій молоді.

Стрімкий розвиток цифрових технологій суттєво вплинув на всі сфери суспільного життя, зокрема й на соціально-педагогічну роботу з молоддю. Сучасна молодь є активним користувачем цифрового простору, тому використання онлайн-платформ, соціальних мереж та мобільних додатків стає необхідною умовою ефективної взаємодії між соціальним педагогом і молодою людиною. Цифрові технології не лише розширюють можливості комунікації, а й забезпечують доступність соціальних послуг, освітніх ресурсів та консультативної підтримки незалежно від місця перебування користувача.

Цифрові технології у соціально-педагогічній роботі являють собою сукупність електронних засобів, програмних ресурсів та інформаційних платформ, що використовуються для організації комунікації, надання соціальної допомоги, проведення профілактичних заходів, навчання та розвитку молоді. Їх впровадження дозволяє зробити соціально-педагогічну діяльність більш гнучкою, мобільною та адаптованою до потреб сучасного покоління.

Одним із найпоширеніших інструментів цифрової взаємодії є онлайн-платформи. Вони забезпечують можливість дистанційного навчання, проведення вебінарів, тренінгів, консультацій та групових занять. Використання спеціалізованих освітніх платформ дозволяє молоді отримувати необхідні знання та навички у зручний час, а соціальним педагогам — здійснювати супровід і контроль навчального процесу. Крім того, онлайн-платформи сприяють обміну інформацією, проведенню опитувань, організації спільних проєктів та підтримці постійного зв'язку з учасниками соціально-педагогічних програм.

Важливу роль у роботі з молоддю відіграють соціальні мережі. Вони стали невід'ємною частиною повсякденного життя молодих людей та ефективним каналом поширення інформації. Соціальні мережі використовуються для інформування молоді про соціальні ініціативи, профілактичні програми, освітні можливості та громадські заходи. Завдяки інтерактивним функціям соціальних мереж соціальні педагоги можуть швидко отримувати зворотний зв'язок, організувати онлайн-обговорення, проводити інформаційні кампанії та залучати молодь до суспільно корисної діяльності. Крім того, соціальні мережі сприяють створенню віртуальних спільнот, у межах яких молоді люди можуть отримувати підтримку, обмінюватися досвідом та брати участь у колективних ініціативах.

Ще одним важливим напрямом цифровізації соціально-педагогічної діяльності є використання мобільних додатків. Сучасні мобільні застосунки забезпечують швидкий доступ до інформаційних ресурсів, сервісів психологічної підтримки, освітніх матеріалів та соціальних послуг. Вони можуть

містити довідкову інформацію, інтерактивні вправи, тести для самодіагностики, календарі подій та засоби комунікації з фахівцями. Завдяки мобільним технологіям молодь отримує можливість оперативно звертатися по допомогу, отримувати консультації та брати участь у різноманітних соціально-педагогічних заходах.

Для узагальнення можливостей цифрових технологій у соціально-педагогічній роботі з молоддю доцільно розглянути їх основні характеристики та напрями застосування табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Основні цифрові технології та напрями їх використання у соціально-педагогічній роботі з молоддю

Цифрова технологія	Основні можливості	Напрями застосування
Онлайн-платформи	Проведення вебінарів, дистанційного навчання, онлайн-консультацій	Освітня діяльність, тренінги, соціальний супровід
Соціальні мережі	Поширення інформації, інтерактивна комунікація, створення спільнот	Інформування молоді, профілактичні кампанії, громадська активність
Мобільні додатки	Швидкий доступ до ресурсів, консультацій та сервісів підтримки	Соціальна допомога, психологічна підтримка, самоосвіта
Онлайн-опитування та електронні форми	Збір та аналіз інформації, отримання зворотного зв'язку	Моніторинг потреб молоді, оцінювання ефективності програм
Відеоконференції	Дистанційне спілкування та групова взаємодія	Консультавання, групові заняття, робота з молодіжними командами
Цифрові освітні ресурси	Електронні курси, мультимедійні матеріали, інтерактивні завдання	Підвищення рівня знань та формування компетентностей

Сформовано автором на основі [1; 10; 15]

Дані таблиці свідчать про те, що цифрові технології мають широкий спектр можливостей для реалізації соціально-педагогічної діяльності. Їх використання дозволяє підвищити доступність соціальних послуг, забезпечити оперативність

взаємодії та створити умови для більш активної участі молоді у соціальних процесах.

Поєднання різних цифрових інструментів сприяє підвищенню ефективності роботи соціальних педагогів та розширює можливості надання допомоги молодим людям.

Разом із численними перевагами використання цифрових технологій існують і певні труднощі. До них належать ризики поширення недостовірної інформації, загрози кібербезпеці, порушення конфіденційності персональних даних та можливість формування залежності від цифрового середовища. У зв'язку з цим важливим завданням соціального педагога є розвиток цифрової грамотності молоді, формування навичок безпечної поведінки в мережі та критичного оцінювання інформації.

Таким чином, цифрові технології є важливим компонентом сучасної соціально-педагогічної роботи з молоддю. Використання онлайн-платформ, соціальних мереж та мобільних додатків сприяє підвищенню доступності соціальних послуг, удосконаленню комунікації та активізації участі молоді у суспільному житті. Їх ефективне застосування забезпечує модернізацію соціально-педагогічної діяльності та відповідає потребам розвитку інформаційного суспільства.

Таким чином, цифрові технології відіграють ключову роль у сучасній соціальній роботі з молоддю, забезпечуючи її ефективність, доступність та інноваційність.

2.4. Досвід використання інноваційних технологій у практичній діяльності

Узагальнення теоретичних положень потребує підкріплення конкретним практичним досвідом, який було набуто під час проходження практики в установі соціального спрямування — центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Спостереження за організацією роботи та часткова участь у наданні

соціальних послуг дозволили простежити, яким чином інноваційні технології застосовуються в реальній діяльності фахівців і які результати це забезпечує. Такий підхід дає змогу перейти від загальних теоретичних висновків до предметного аналізу інноваційності окремих технологій та визначення можливостей їх ширшого впровадження у вітчизняну практику.

У практичній діяльності установи було виявлено цілісний комплекс цифрових інструментів, що використовуються в роботі з молоддю. До нього належать електронна база обліку клієнтів з елементами CRM-системи, онлайн-консультування за допомогою сервісів відеозв'язку, інформування та комунікація через соціальні мережі (Instagram, Telegram), проведення онлайн-опитувань за допомогою електронних форм, а також організація вебінарів і дистанційних тренінгів. Зазначені інструменти застосовуються не відокремлено, а у взаємозв'язку, утворюючи єдину систему цифрової взаємодії між соціальним працівником і молодою людиною [6].

Предметний аналіз показує, що інноваційність цих технологій полягає не у простому перенесенні традиційних послуг у цифровий формат, а у формуванні принципово нових моделей взаємодії.

По-перше, інформування здійснюється через ті канали комунікації, якими молодь користується щодня, що підвищує охоплення цільової аудиторії та її залученість.

По-друге, онлайн-формат забезпечує асинхронну та дистанційну підтримку, знижуючи бар'єри звернення по допомогу (зручність, оперативність, можливість зберегти анонімність).

По-третє, електронний облік даних дає змогу ухвалювати управлінські рішення на основі об'єктивної інформації про потреби молоді, а не лише на основі досвіду окремих фахівців. Саме ці ознаки відрізняють інноваційні технології від звичайної автоматизації.

Аналіз практичного досвіду засвідчив низку позитивних результатів застосування інноваційних технологій. Серед них — розширення охоплення молодіжної аудиторії за рахунок присутності установи в соціальних мережах,

скорочення часу реагування на звернення, підвищення рівня участі молоді в заходах, інформація про які поширювалася цифровими каналами, а також можливість підтримувати безперервний контакт із клієнтами дистанційно. Останнє набуло особливої ваги в умовах воєнного стану та вимушеного переміщення частини молоді, коли очна взаємодія є ускладненою або неможливою.

Узагальнення спостережень за технологіями та їх практичним ефектом наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Інноваційні технології, застосовані у практичній діяльності, та їх ефект

Технологія	Інноваційна ознака	Практичний ефект
Соціальні мережі (Instagram, Telegram)	Комунікація через звичні для молоді канали	Розширення охоплення та залученості аудиторії
Онлайн-консультування (відеозв'язок)	Дистанційна та асинхронна підтримка	Доступність послуг незалежно від місця перебування
Електронна база обліку (CRM)	Рішення на основі даних про потреби молоді	Скорочення часу обробки звернень, точність аналізу
Онлайн-опитування (електронні форми)	Оперативний зворотний зв'язок	Моніторинг потреб та оцінювання ефективності
Вебінари і дистанційні тренінги	Інтерактивне навчання без географічних обмежень	Підвищення компетентностей та активності молоді

Складено автором за результатами практики

На основі проаналізованого досвіду можна визначити, які саме напрацювання доцільно використати в діяльності соціальних служб України та яким чином це здійснити:

- розробити для центрів соціальних служб базовий цифровий інструментарій із рекомендованим переліком платформ і типовою стратегією роботи в соціальних мережах, що дасть змогу уніфікувати підходи та поширити їх на інші установи;

- упроваджувати та масштабувати електронні бази обліку клієнтів з елементами CRM, інтегровані з державними інформаційними системами, для забезпечення єдиної звітності й аналітики;
- організувати систематичне підвищення цифрової компетентності соціальних працівників через короткі навчальні курси та методичні рекомендації;
- створити регіональні або загальнонаціональну онлайн-платформу (мобільний застосунок) як єдину точку доступу молоді до соціальних послуг;
- забезпечити захист персональних даних і рівний доступ до цифрових ресурсів, передусім для молоді з віддалених територій та вразливих категорій.

Водночас перенесення цього досвіду на загальнодержавний рівень потребує дотримання низки умов: достатнього фінансування, подолання нерівномірності розвитку соціальної інфраструктури в різних регіонах, методичного супроводу впровадження, забезпечення кібербезпеки та підвищення рівня цифрової грамотності як фахівців, так і самої молоді. Урахування цих умов узгоджується з пріоритетами державної молодіжної політики щодо цифровізації соціальної сфери [24].

Таким чином, практичний досвід підтверджує, що інноваційні технології не є самоціллю, а виступають дієвим інструментом, який за умов належного організаційного та методичного забезпечення суттєво підвищує доступність, ефективність соціальних послуг і рівень залученості молоді. Проаналізовані практики є придатними для масштабування в діяльності інших соціальних установ України за умов дотримання визначених організаційних і ресурсних передумов.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення актуального завдання – обґрунтування доцільності використання інноваційних технологій у соціально-педагогічній роботі з молоддю. Відповідно до поставлених у вступі завдань сформульовано такі висновки.

Проаналізовано соціально-психологічні особливості молоді як цільової групи соціально-педагогічної роботи. Встановлено, що молодь є особливою соціально-демографічною групою, для якої характерні незавершеність процесів соціалізації, активний пошук власної ідентичності, підвищена сприйнятливність до нових форм комунікації та водночас уразливість до низки соціальних ризиків. Саме ці особливості зумовлюють потребу в гнучких, сучасних та орієнтованих на реальні потреби молоді формах соціальної підтримки, що створює підґрунтя для застосування інноваційних технологій.

Досліджено нормативно-правове забезпечення соціально-педагогічної роботи з молоддю в Україні. З'ясовано, що ця діяльність регулюється Конституцією України, Законом України «Про основні засади молодіжної політики», Законом України «Про соціальні послуги», а також стратегічними документами та міжнародними актами, ратифікованими Україною. Виявлено, що нормативно-правова база має багаторівневий характер і поступово орієнтується на європейські стандарти, які передбачають участь молоді у прийнятті рішень, розвиток молодіжної інфраструктури та підтримку молодіжних ініціатив.

Визначено сутність та здійснено класифікацію інноваційних технологій у соціально-педагогічній роботі з молоддю. Інноваційні технології витлумачено як якісно нові способи організації соціальної взаємодії, що забезпечують вищу ефективність порівняно з традиційними підходами. Запропоновано їх класифікацію за змістом, функціональним призначенням, рівнем новизни,

сферою застосування та ступенем цифровізації, що дає змогу системно добирати інструменти відповідно до конкретних завдань соціальної роботи.

Досліджено використання цифрових та інтерактивних методів роботи з молоддю. Доведено, що найбільш дієвими в сучасних умовах є цифрові технології – онлайн-платформи, соціальні мережі та мобільні додатки, які суттєво розширюють доступ молоді до соціальних послуг, а також інтерактивні методи (тренінги, коучинг, фасилітація), що підвищують рівень залученості та суб'єктності молодих людей. Аналіз практичного досвіду засвідчив, що такі технології забезпечують ширше охоплення аудиторії, оперативніше реагування на звернення та можливість дистанційної підтримки, яка набула особливого значення в умовах воєнного стану.

На основі узагальнення теоретичних положень і практичного досвіду розроблено рекомендації щодо ефективного впровадження інноваційних технологій у діяльність соціальних служб України, зокрема: формування для центрів соціальних служб базового цифрового інструментарію з типовою стратегією роботи в соціальних мережах; упровадження та масштабування електронних баз обліку клієнтів з елементами CRM; систематичне підвищення цифрової компетентності фахівців; створення регіональних або загальнонаціональної онлайн-платформи як єдиної точки доступу молоді до соціальних послуг; забезпечення захисту персональних даних і рівного доступу до цифрових ресурсів.

Отримані результати мають практичну значущість і можуть бути використані в діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, у розробленні регіональних і державних програм молодіжної політики, у процесі цифровізації соціальних послуг, а також у підготовці фахівців соціальної сфери. Загалом проведене дослідження підтверджує, що впровадження інноваційних технологій у соціально-педагогічну роботу з молоддю є перспективним і необхідним напрямом розвитку соціальної сфери України, який сприяє підвищенню якості, ефективності та доступності соціальних послуг для молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амплєєва О. М., Бехтольд Д. О. Вплив соціальних мереж на розвиток Я-концепції сучасної молоді. *Психологія та соціально-педагогічна робота*. 2024. №1(59). С. 5–12.
2. Арнаутова Л. В., Маматова З. Р. Розвиток рухових навичок дітей з ДЦП. *Соціально-педагогічна робота та психологія*. 2024. №2. С. 12–16.
3. Беспалько М., Кочубей Т., Коляда Н. Інклюзивне навчання дітей. *Соціально-педагогічна робота та соціальна освіта*. 2021. №2. С. 5–12.
4. Боковець О. І., Баннікова С. О. Синдром відкладеного життя в умовах війни. *Психологія та соціально-педагогічна робота*. 2024. №2. С. 7–19.
5. Бутилїна О. В., Євдокимова І. А. Інклюзивність у кадровому менеджменті. *Соціально-педагогічна робота та психологія*. 2024. №1. С. 5–9.
6. Войтовська А., Скочко М. Електронні соціальні послуги. *Соціально-педагогічна робота та соціальна освіта*. 2024. №1. С. 5–10.
7. Грицанюк В., Іванів А. Соціальне замовлення як інструмент соціальних послуг. 2024.
8. Гуренко О., Мацейко Н. Гендерно зумовлене насильство. *Соціально-педагогічна робота*. 2021. С. 12–24.
9. Денисюк О. та ін. Актуальні питання соціальної роботи. Київ, 2023. 320 с.
10. Джавадян О.-М. Соціальна реклама та ментальне здоров'я. 2021. С. 24–35.
11. Дроздовський А. Соціальні послуги самотнім батькам. 2024. С. 96-101
12. Європейська комісія. EU Youth Strategy 2019–2027: Implementation Report. Brussels, 2023. 112 p.
13. Жолудь Г. Соціально-педагогічна робота з молоддю. 2021. 25 с.
14. Закон України «Про основні засади молодіжної політики» від 27.04.2021 № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20> (дата звернення: 27.05.2026).
15. Іванів А. STEM-освіта в соціальній роботі. 2024.
16. Коблянський В. Державна політика соціального захисту. 2024.

17. Коляда Н., Кочубей Т. Молодіжна робота: від історії до сучасності. Київ: Компринт, 2024. 248 с.
18. Костишин Е., Грицанюк В. Реінтеграція ветеранів. 2024. С. 11–18.
19. Купновицький Н. Правове регулювання соціального захисту. 2024.
20. Лях Т. (ред.) Актуальні питання соціальної роботи. Київ, 2023. 300 с.
21. Мельник В., Скринник З. Соціальне забезпечення. Львів, 2024. 280 с.
22. Набока О. та ін. Психолого-педагогічний супровід дітей. 2024. С. 20–29.
23. Назаровець С. Publication activity of Ukrainian scientists. 2024.
24. Національна молодіжна стратегія до 2030 року. 2021.
25. Нохріна І. Вплив соцмереж на соціальну успішність молоді. 2024. С. 30–36.
26. ООН. World Youth Report 2022. New York, 2022.
27. ООН. Youth 2030 Strategy Progress Report. 2023.
28. Палилюлько О., Гуменюк І. Правове регулювання праці. 2024. С. 10–15.
29. Сейко Н. Рецензія на монографію з молодіжної роботи. 2025. С. 343–346.
30. Фуштей О., Артеха А. Психологічна підтримка дітей військових. 2024. С.7–12.